

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē ayōdhyākāṇḍē
॥ pañcadaśādhikaśatatamaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ pañcadaśādhikaśatatamaḥ sargaḥ ॥

bharatēna nandiḡrāmamupētya śrīrāmapādukayō
rājyē'bhiṣēkastadagrē nivēdanapūrvakaṃ tēna
samastarājakīyakāryāṇāṃ sampādanam

tatō nikṣipyā mātṛstā
ayōdhyāyāṃ dr̥dhavrataḥ |
bharataḥ śōkasantaptō
gurūnidamathābravīt || 2.115.1 ||

nandiḡrāmaṃ gamiṣyāmi
sarvānāmantrayē'tra vaḥ |
tatra duḥkhamidaṃ sarvaṃ
sahiṣyē rāghavaṃ vinā || 2.115.2 ||

gataścāhō divaṃ rājā
vanasthaḥ sa gururmama |
rāmaṃ pratīkṣē rājyāya
sa hi rājā mahāyaśāḥ || 2.115.3 ||

ētacchrutvā śubhaṃ vākyam
bharatasya mahātmanaḥ |

abruvan mantriṇaḥ sarvē
vasiṣṭhaśca purōhitaḥ || 2.115.4 ||

subhṛśaṃ ślāghanīyaṃ ca
yaduktaṃ bharata tvayā |
vacanaṃ bhrātrvātsalyā -
danurūpaṃ tavaiva tat || 2.115.5 ||

nityaṃ tē bandhulubdhasya
tiṣṭhatō bhrātrsauhrdē |
mārgamāryaṃ prapannasya
nānumanyēta kaḥ pumān || 2.115.6 ||

mantriṇāṃ vacanaṃ śrutvā
yathābhilaṣitaṃ priyam |
abravīt sārathiṃ vākyam
rathō mē yujyatāmiti || 2.115.7 ||

prahr̥ṣṭavadanaḥ sarvā
mātṛḥ samabhibhāṣya ca |
ārurōha rathaṃ śrīmā -
ñśatrughnēna samanvitaḥ || 2.115.8 ||

āruhya tu rathaṃ kṣipraṃ
śatrughnabharatāvubhau |
yayatuḥ paramaprītau
vṛtau mantripurōhitaḥ || 2.115.9 ||

agratō guravaḥ sarvē
vasiṣṭhapramukhā dvijāḥ |

prayayuh prāṇmukhāḥ sarvē
nandigrāmō yatō bhavēt || 2.115.10 ||

balaṃ ca tadanāhūtaṃ
gajāśvarathasaṅkulam |
prayayau bharatē yātē
sarvē ca puravāsinaḥ || 2.115.11 ||

rathasthaḥ sa tu dharmātmā
bharatō bhrātrvatsalaḥ |
nandigrāmaṃ yayau tūrṇaṃ
śirasyādāya pādukē || 2.115.12 ||

bharatastu tataḥ kṣipraṃ
nandigrāmaṃ praviśya saḥ |
avatīrya rathāt tūrṇaṃ
gurūnidamabhāṣata || 2.115.13 ||

ētaḍ rājyaṃ mama bhrātrā
dattaṃ sannyāsamuttamaṃ |
yōgakṣēmavahē cēmē
pādukē hēmabhūṣitē || 2.115.14 ||

bharataḥ śirasā kṛtvā
sannyāsaṃ pādukē tataḥ |
abravīd duḥkhasantaptaḥ
sarvaṃ prakṛtimaṇḍalam || 2.115.15 ||

chatraṃ dhārayata kṣipra -
māryapādāvimaṃ matau |

ābhyāṃ rājyē sthitō dharmah
pādukābhyāṃ gurōrmama || 2.115.16 ||

bhrātrā tu mayi sannyāsō
nikṣiptaḥ sauhṛdādayam |
tamimaṃ pālayiṣyāmi
rāghavāgamaṃ prati || 2.115.17 ||

kṣipraṃ saṃyōjayitvā tu
rāghavasya punaḥ svayam |
caraṇau tau tu rāmasya
drakṣyāmi sahapādukau || 2.115.18 ||

tatō nikṣiptabhārō'ham
rāghavēṇa samāgataḥ |
nivēdya guravē rājyaṃ
bhajiṣyē guruvartitām || 2.115.19 ||

rāghavāya ca sannyāsaṃ
dattvēmē varapādukē |
rājyaṃ cēdamayōdhyāṃ ca
dhūtapāpō bhavāmyaham || 2.115.20 ||

abhiṣiktē tu kākutsthē
prahrṣṭamuditē janē |
prītirmama yaśāścaiva
bhavēd rājyāccaturguṇam || 2.115.21 ||

ēvaṃ tu vilapan dīnō
bharataḥ sa mahāyaśāḥ |

nandiḡrāmē'karōd rājyaṃ

duḡkhitō mantribhiḥ saha || 2.115.22 ||

sa valkalaḡaṡādhārī

munivēṡadharahaḡ prabhuḡ |

nandiḡrāmē'vasad dhīraḡ

sasainyō bharatastadā || 2.115.23 ||

rāmāḡamanamākāṅkṡan

bharatō bhrātṛvatsalaḡ |

bhrāturvacanakārī ca

pratijñāpāragastadā |

pādukē tvabhiṡicyātha

nandiḡrāmē'vasat tadā || 2.115.24 ||

savālavyajanaṃ chatraṃ

dhārayāmāsa sa svayam |

bharataḡ śāsanaṃ sarvaṃ

pādukābhyāṃ nivēdayan || 2.115.25 ||

tatastu bharataḡ śrīmānabhiṡicyāryapādukē |

tadadhīnastadā rājyaṃ kārayāmāsa sarvadā || 2.115.26 ||

tadā hi yat kāryamupaiti kiñci -

dupāyanaṃ cōpahṛtaṃ mahārham |

sa pādukābhyāṃ prathamam nivēdya

cakāra paścād bharatō yathāvat || 2.115.27 ||

|| ityārṡē śrīmadrāmāyaṅē vālmikīyē ādikāvye
ayōdhyākāṇḡē pañcadaśādhikaśatatamaḡ sargaḡ ||